

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő:
DR. NALÁCZY ISTVÁN.
Főszerkesztő:
GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

Erdély jeles szülöttei.

Gagyhy Dénes.

Az udvarhelyszéki Etéd szülötte, őszekelyi nemzetség sarjadéka. De rég kiszakadt az áldott ősi talajból és munkabíró erejét tőlünk távol gyümölcsözteti.

Mi mégis magunkénak érezzük és valljuk őt.

Az ősi rög visszavárja, aki elhagyja és a még hűtlenné vált szívet is visszaédesgeti. Hogyne huzná vissza azt, aki lelkében őrzi a termő talaj életadó erejét, maga körül érzi a sugógó fenyesek illatát, féltő gonddal ápolja a pázsitos halmok, a lankás dombok, a buzavetős kalászos verőfények édes képét. És Gagyhhy Dénes írásaiban bizonyosságot tesz róla, hogy nemcsak a szülő vidék emlékei élnek lelkében, hanem népe is, azok az egész emberek, akik ott szadnak, ott kízködnék az ősi földön, oda kötözve az ősi jog, az ó sirhalmok, az édes templom, a kis házikó, a föld, a víz, a levegő, a fák, a virágok ezer szálaival.

És mert ez így van, ezért érezzük és valljuk Gagyhhy Dénest a miénknek és ezért hisszük, hogy visszajön még az ősi rögre.

Gagyhy Dénest nem az újabb változás, nem is a szükség vitte ki Erdélyből, hanem a szélesebb munkakör vágya.

Iskoláit Székelyudvarhelyen végezte az állami főreálban és a református kollégiumban. Azután tanárnak készült a budapesti és párisi egyetemén.

Mikor megszerezte diplomáját, Egerben, Pozsonyban, majd Budapesten kapott tanári állást. Így szakadt ki végkép Erdélyből. Kint is házasodott meg, nőül vévén Eipcese Erzsébetet, aki sorsának hűséges osztályos társa, házának melegsízü asszonya.

A háboru őt is elszólitotta az iskolától, mint tüzér-százados szolgálta hazáját. Szép és jelentős állást tölt be most is, végezve kötelességét székely becsülettel és kitartással.

Maradandó, nagyértékű munkásságát az irodalom terén fejti ki. Nevét az egész magyarság ismeri és nagybecsüli. Még 19 éves korában jelentek meg első művei a néhai Székelyudvarhely című lapban, majd Benedek Elek lapjaiba dolgozott, a Magyarországra és a Magyar Világra.

Gagyhy Dénes író.

Regényei, elbeszélései mindig irodalmi eseményt jelentettek és kedvesek ma is a magyar olvasók előtt: a legnagyobb lapok szívesen adtak helyet a székely író műveinek.

Mert Gagyhly székely író a szó szoros értelmében. Gondolatai ide, hazajárnak mindig, érzelmei az itthoniakat ölelik által legtöbb bensőséggel. A székely nép életéből mondja el pompás történeteit és székely ismerőseit állítja elének műveiben művészi igazsággal. Egy-egy törzsgyökeres székely alak egészen megelevenedik tolla alatt. Mére Izsák és Birtalan Pál szomszédok, az öreg Darkó Áron, meg Gáthy Lajosné nagyasszony az ő nemes szívével: felejthetetlen alakokként vésődnek emlékeztünkbe Gagyhly Dénes elbeszéléseiből. Nem csinált, mesterkéltszékelyek ezek, hanem valóságos igazi, atyafiak. Egyszerű a történetük, de annál igazabb. Egyszerűen beszél is el az író e történeteket, de élénken és jó megfigyeléssel, magyarosan és egészséges felfogással.

Gaghytól több kötet regény és elbeszélés jelent meg még a háboru előtt. A háboru alatt és után írt művei is megtöltenének egy jókora kötetet. Van több tudományos munkája is.

Ine: Gagyhly Dénes is megállta a helyét, mint azok a legderékabb véreink, akik régebben beleszakadtak a magyarság nagy folyamába és közös műveltségünkön tölünk távol dolgoztak. Sok erdélyi érték vált ily módon a közös magyar kincs fényévé, büszkeségévé. Azelőtt nem is bántuk, nem is sajnáltuk ezt. De most, hogy úgy megfogyatkoztunk és hogy annyira szükségünk van minden dolgos és tehetséges magyarra: várjuk, visszavárjuk mindazokat, akiknek itt van a gyökerük.

Gagyhly Dénest is visszavárjuk!

Kiss Ernő dr.

Üzenetek messziföldről.

Szivszakadva várod, magyar testvérem, Braziliából biztató sorait valamelyik odavergődött ismerősödnek? Nincs már mit tenned; levelet vársz. Elpredáltad hebehurgyán az ősi házat, kertet, földet s látom, hogy Herberger urnak már annyit fizettél eljárási költségekre, papírra váltott vagyonszámból, hogy alig van még valamicskéd a zsebedben. Ezzel akarod megvásárolni a magad és családod számára a vándorbotot. Mint a szenvedélyes kártyajátékos, mindent feltettél egy ismeretlen lapra. Most csak épen a biztató, a hívogató szót várod az ígértföldről!

Hát biz' azt te hiába várod! Ilyent te nem fogsz olvasni soha becsületes magyar ember leveléből. Egész paksaméta irás érkezett a minapabani Maros újvárra, lelketlen ügynököd Eldorádójából.

Ha nem hiszel — kedves testvérem — egy fajta igazán szerető, magyar népnevelőnek, — e sorok írójának — menj el Marosújvárra és olvasd el a *Mihály András* brazíliai kivándorló levelét, melyet Kodra Jenő oda készülő barátjának írt. Meg fogsz győződni saját szemekkel abból a levélből, hogy kicsoda az a Herberger ur, kiről San Paulóban, a kikötőben hivatalosan megállapították, hogy jogtalanul és felhatalmazás nélkül vasalt ki tőled 1500 leit és egyéb összegeket „*eljárás költségeik*” czimén. Te is olvasni fogod a *Mihály András* leveléből azt a fenyegetést, amit a kivándorló s maga nevében is Herberger urnak izent: „*vigyázzon, nehogy találkozzon velünk ebben az életben!*” Én nem irhatom le azokat a diszjelzőket, amelyekkel az a *honalapítót* illetik ezek a könnyekre indító, brazíliai levelek.

Az egész telepítési ügylet ingyen földek, stb. egy nagy hazugság! Egy *Vajda Sándor* nevű volt szőlőgyári gépész (millenista előimádkozó), kikérült nagynehezen egy kávéültetvényes „magyar” telepre. A kerekén 480 kilométernyire van San Paulói kikötő a rostól borzasztó járattalan messzeségben és egészségtelen éghajlatu vidéken. Ő ott csakugyan még nem látott óriási kigyót, egyet sem, de a skórpók s egyéb bogarak valószággal agyon mardosták. Egész családjaival együtt győtrődik a borzalmas bogár szurdokában. Ez a rajongásig vallásos, Istenben bizó, — millenista prédikátor, — valószágos könyörgő levelét: *San Paulban maradt földieinek s Istenre kérik őket, hogy mentse ki szerencsétlen helyzetéből; csak annyi pénzt tegyenek össze, amennyivel bár San Paulóba mehetne, hamar többé nem kerülhet vissza szép Erdély országba.* A San Paulban maradt magyar kivándorlók, mint a levelekből kilálglik, semmi szál alatt nem akarnak a telepekre „felutazni”, (pedig ingyen vinnék őket). *Vajda Sándor* azt mondja az egész telepés Eldorádóról, hogy az ottani élet csak: „*család sorban való nyomorult tengődés.*”

Magyar testvérem! Herberger ur abban hírlap könyvében, melyet 30 leuért vart a nyakadba, a lapon át zengedezi azt, hogy a földműves ember a dolog lesz. Braziliában ellenben az iparos nem tudni megélhetni; a dolog úgy áll azonban, hogy földművesek is kénytelenek iparral foglalkozni, meg nyomorúságba, a halálba nem mernek készakarva rohanni, mint ahogy belerepül az esztelen éjjeli lángó a gyertya lángjába: megperzselődni. A napról roppant csekély. (Egy százáni gyárban napl 1 márt dolgozhatsz reggeltől-estig.)

Minden szavukból ezeknek az újvári levelek...

kicseng a komoly figyelmeztetés: Vigyázatok, mert ott sem fonják kolbászból a kertet! Sőt! Boldogok lennének, ha itthon lennének, de ez már késő bánat. Őt-hat család alszik együtt egy egy zugban, valamelyik gyári negyedben. A pazar kényelmű hajón való utazás után, jött a keserű való: *szalma vacok a földön*. Hiába na; *a nagy farsungnak mindig hosszu bőt a vége!*

Édes magyar vérem, az a könyv, amellyel Herberger ur Braziliába csábit téged: *temetőnek, síremlékeknek* képeivel végződik. És én úgy sejtem, hogy a te meggazdagosodásodról szőti álmod, kis családod boldogsága is *ott*: temetővel fog végződni. Még jó lesz, ha testi halállal, *de hátha a lelki halál lesz a brazilai vég?* *Isten ottalmazzon téged attól!*

Gergely Ferenc.

KÜLFÖLD

Háboru Marokkó ellen. A franciáknak újabb súlyos bonyodalma támadt és pedig Afrikának Marokkó nevű tartományában. Marokkó nagyrésze a franciák fönhatósága alá tartozik, ám a benszülőit lakosság soha sem nyugodott bele szabadsága elvesztésébe. Most meg éppen nagyarányu fegyveres fölkelésben fogtak össze a hegyvidékek harcias lakói az idegen uralom ellen. Állítólag az angolok és olaszok titokban municióval támogatják őket. A franciák főként repülőgépekkel fognak küzdeni a fölkelők ellen, mivel a hegyek közti nagyon nehéz volna a csapatok mozgása.

Franciák, mint békéltetők. Egy francia megbízott, De la Barras fontos feladattal érkezett Budapestre. — Az új-ágiróknak kijelentette, hogy a franciák rokonérzéssel vannak a magyarok iránt s e tekintetben maga az elnök, Millerand jár elől. Azt kívánják azonban, hogy Magyarország béküljön ki szomszédjaival. Ő maga is azért jött Budapestre, hogy a kibékülés útjait egyengesse. Barras a magyar kormány tagjaival sűrűn tanácskozik a kibékülés módzatairól.

Zavargások a megszállott német városokban. A francia megszállás következtében egyes német városok rendje és közbiztonsága teljesen megromlott. Közelihebről Mülheimben történtek borzalmas zavargások. A munkanélküliek, a kommunisták izgatására, nagy foszlogatásokat rendeztek a városban. Sok üzletet, raktárt kifosztottak és földúltak, több jobbmódu polgári lakost kiraboltak. A megszálló francia katonaság állítólag nem tudja a kommunisták rémuralmát megfékezni. Újabb jelentések szerint a német polgárság és rendőrség véres harcok árán helyreállította a rendet.

Magyarország bekapcsolása a világgözlekedésbe. Magyarországot úgy szokták emlegetni, mint

Kelet és Nyugat összekötő kapcsát. Földrajzi fekvése csakugyan sok előnyt jelent számára, sajnos azonban, ezeket szomszédjainak magatartása miatt nem tudja eléggé kihasználni. Mostan némi kilátás nyílt arra nézve, hogy a jövőben a világgözlekedésbe nagyobb mértékben bele fog kapcsolódni. Párisban és Londonban ugyanis tárgyalások folynak, amelyeknek az a célja, hogy több nemzetközi vonatot Magyarországon át irányítsanak Kelet felé. A nemzetközi vonatok átmeneti fogalma mindenesetre nagy hasznára lesz a magyar gazdasági életnek.

Kiket szeretnek a horvátok? Horvátország legnagyobb pártja: a parasztpárt Zágrábban közelebről nagy gyűlést tartott. Ez alkalommal Radics, a horvátok vezérpolitikusa, fontos kijelentéseket tett a parasztpárt céljairól. A párt főtörekvése — Radics szerint —, hogy Horvátország paraszt-köztársasággá alakuljon át, amely magában foglalná Dalmáciát is. Radics szerint Európa sohasem követett ostobább politikát, mint a háboru után. A horvátok Európa népei közül csupán a németekkel és oroszokkal rokonszenveznek, bármilyen is azoknak jelenleg a kormányformája. „A németek a világ legbecsületesebb népe és a horvátok utolsó lehelletig velük tartanak!” — jelentette ki a pártvezér. Ezt a valómást aligha veszik jó néven az antant-hatalmak a horvátoktól.

Románia és Magyarország közös érdekei. Egy francia író, Bainville azt fejtegeti egyik közelebbi cikkében, hogy Franciaországnak mindent meg kellene tennie, hogy a románokat és a magyarokat kibékítse. Romániát ugyanis Oroszország felől állandó veszély fenyegeti s így főérdeke, hogy Magyarországgal jóbarátságban éljen. Különben megeshetik — írja a francia író —, hogy a Kárpátoktól a Balkán-hegységig új harcok lángolnak fel, amelyek a forradalmak pusztításait is messze felül fogják mulni. — Bizony jó volna, ha a román politikások idejében megérténék francia barátjuk intó szavát!

A „Glaucol“-féle „Haematinum“ aromatikus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva vérszegénység, sápadtság, étvágytalanság és gyenge testi állapotoknál.

Izo igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! — Napjában étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselőt Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

HÍREK

ÉRTESÍTÉS. A »Szavalókönyv« megrendelést tisztelettel értesítjük, hogy az első példányokat május első hetében fogjuk szétküldeni. — Kérjük a rendeléseket lehetőleg együttesen, több példányra megtenni. Egy könyv előfizetési ára 5 leu. Bolti ára magasabb lesz.

Arany János emlékezete. A temesvári Arany János Társaság a legnagyobb magyar költők egyikének, Arany Jánosnak emlékére, halálának 40 éves fordulója alkalmából pályázatot írt ki egy ódai költeményre. A pályázaton P. Jánossy Béla, a kolozsvári A Hírnök c. keresztény szépirodalmi folyóirat szerkesztője s lapunk egyik munkatársa lett a nyertes *Arany János emlékezete* című versével, melynek közlését a szerző készséggel engedte át a Magyar Nép-nek. Íróbarátunk szép sikerének őszintén örülünk. A lendületes ódai költeményt alkalomszerűleg hozni fogjuk.

Új református püspökség. A területi megosztás következtében a Ruthénföld egyházai is elszakadtak régi központi szervezeteiktől. A reformátusok most külön püspökséget állítottak föl s első püspökül Bartók Béla munkácsi esperest, első főgondnokul dr. György Endre volt magyar minisztert választották meg. A cseh kormány az új alakulást jóváhagyóan tudomásul vette.

Az iskola-adót nemsokára bevezetik. Az állami iskolák fönntartására 300 millió leut vettek föl az ideai költségvetésbe. Ez az összeg azonban megközelítően sem elég a kormány iskola politikájának a fedezésére. A hiányt úgy teremti elő a kormány, hogy a községek összevételeinek 14°/o-át iskolák alapítására és fönntartására fogja fordítani. Az erdélyi prefektusok és tanügyi szakértők hiába tiltakoztak a nagy teher ellen, az iskolaadót be fogják hajtani.

Magyar könyvek elkobzása. Szomorú napok járnak a magyar kultúrára. A múlt héten új területen jelentkezett a meg nem értés szelleme: az összes erdélyi könyvkereskedésekben elkobozták azokat a magyar könyveket, amelyek 1920 óta jelentek meg Magyarországon. Mondanunk sem kell, hogy ez a rendőri intézkedés milyen súlyos kárt jelentene a magyar művelődés számára, ha — amint reméljük — sietve vissza nem vonnák.

Ki akar Amerikába üzenni? Bodoczky Sándor széplaki unitárius lelkész június hó folyamán Észak-Amerikába, Ohio államba utazik. Kérésünkre megígérte, hogy a *Magyar Nép* olvasóitól üzeneteket, esetleg fontosabb megbízásokat ingyenesen elvállal. Akinek tehát Amerikában olyan ügyes-bajos dolga van: személyesen, vagy levélben adjon kellő megbízást a lelkész urnak. (Cím: Suptac—Széplak, u. p. Buchnia.)

Értesítés az árumintavásárról. Az 1923. évi budapesti árumintavásár, melyet a Budapesti Kereskedelmi- és Iparkamara május 19-től 28-ig rendez, az előbbieknél jóval nagyobb szabású és fényesebb lesz, mert egyrészt a városligeti Iparcsarnokon kívül egy új csarnok épült a vásár céljaira, másrészt a kiállítók száma évről-évre növekszik. Míg 1921-ben a XII-ik árumintavásáron a kiállítók száma 645 volt, addig

1922-ben már 688; mindkét vásáron számos jelentkező helyszűke miatt nem vehetett részt. A látogatók száma 1921-ben 300.000, 1922-ben már közel 400.000 volt köztük mintegy 20.000 külföldről és az országtól szokatlan területekről. A vásár látogatásának megkönnyítése céljából Budapest Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatala (Háris bazár 1.) gondoskodik a fővárost érkező kereskedők, iparosok és érdeklődők elszállításáról; e célra a hivatal szállóbeli szobákat és maglakásokban levő szállásokat biztosított. A felutazás, lakás-szerzés stb. tárgyában későbbi publikációk foglalkoznak utbaigazításokat adni. Bárminemű a vásárra vonatkozó felvilágosításokért az érdeklődők a bukar esti m. kir. követséghez, vagy a kolozsvári m. kir. Utlevélkirendeltséghez forduljanak.

Óriási földrengés Közép- és Délamerikában. Borzalmas földrengés dult a napokban Közép- és Délamerikában. Riobomba városát és környékét egész szomszédos tűzhányó-hagy lávája annyira elöntötte, hogy közelíteni sem lehet a városhoz. A földrengés sokezer ember életét pusztította el s a háborgó tűzhányó-hegyek még mindig nagy területeket fenyegetnek végső romlással.

Elfogták a mezőtelegdi gyilkosokat. Mezőtelegd szerencsétlen végű plébánosának, Besser Hugónak a gyilkosai cigányok voltak, akiket a rendőrség már kézre is kerített. Négyen vettek részt a kegyetlen merényletben, ugymint Rostás Sándor, Kis János, Horváth Sándor és Erdélyi Lajos. Vallatásuk folyik.

A kivándorlás kérdése lapunkban. Olvasóink több cikkben igyekezünk fölvilágosítani a brazil kivándorlás veszedelméről. Részben tudományos munkákra, részben brazilai levelekre támaszkodtunk, tehát a legjobb bizonyosságokat hívtuk tanúsággul. Meggyőztük a kételkedőket? Ugy érezzük, hogy megtettük, amit magyar testvéri szeretet diktált: lássák az érdekeltek, hogy ezek után mire szánják magukat.

Vakmerő rablóátadás Besszarábiában. Bukaresti jelentés szerint e hó 17-én egy rablóbanda megtámadott egy személyvonatot, amely Kisenev városából Tichina felé tartott. A rablók nemcsak fegyverrel, hanem gépfegyverekkel és bombákkal is föl voltak szerelve. A támadás alkalmával öt utast megöltek, sokan súlyosan megsebesítettek. Mivel az eset az orosz határ közelében játszódott le, olyan hírek kerültek forgalomba, hogy a támadást a bolsevikiek rendezték.

Igérlet a hadikölcsön-kötvények beváltásáról. A kormány egyik tagja, Dr. Cosma Aurel miniszter úgy nyilatkozott, hogy a pénzügyminiszter komolyan foglalkozik a hadikölcsön kifizetésének tervével. Kérdés azonban, mikor lesz az ország abban az anyagi helyzetben, hogy a polgárok megkapják kötvényeik beváltásdíját? Egyelőre az elvi elismerést is szívesen jegyezzük föl.

Hamlis utitárs. Kellemetlen kalandon esett át a napokban Bertalan József homoródújfalvi lakos. Székelyudvarhelyről faluja felé gyalogolt s utközben felkerekedett egy szekérre, amelyen ketten ültek: Boca György udvari helyi hivataloszolga és Orbán Ferenc kocsis. Bertalan szíves utitársainak bő áldomást fizetett, s maga is megittasodott. Ottthon kijózanodva rémszülten állapította meg, hogy 190 dollárja és 2500 leuja eltűnt. Jelentést tett a csendőrségen, amely a nyomozást bevezette és az eltűnt pénzt Boca György hivataloszolgánál hamarosan megtalálta. A tolvajt letartóztatták.

Magyar anyákhoz — a csecsemő nevelésről.

Múltkoriban kifejtettem, kedves magyar anyák, hogy a csecsemőt nevelni lehet s hogy az szükséges is. Elmondottam azt is, hogy ebben a korban a legfontosabb nevelőeszköz a szoktatás. Ez már úgyszólván az első naptól alkalmazható. A szoptatási időnek a pontos betartása már magában véve nevelés, mert *rendre és mérsékletességre* szoktatja a csecsemőt. Ha aztán később, a második félévben egy vagy két szoptatás helyett levest adunk, tehát a jó, édes anyatejről átmenyünk a sós levesre, akkor sokszor láthatjuk azt, hogy a kicsi gyermek haragosan visszaföki a szerető kézzel tartott szopóüveget, elhúzza a piros szájacskáját és keservesen kezd sírni. Ha ilyenkor megijedtek, kedves anyák, és hamar kibékítitek a kis zsarnokot a megszokott édes eledellel, akkor nagyon nehéz lesz őt megfelelő táplálékra szoktatni és egészen bizonyos kényes és válogatós gyermek lesz belőle. De ha a kicsi kedvencetek most nem kap semmit és a következő étkelési időben megint kínáljátok a levessel, akkor már olyan éhes, hogy élvezettel megissza, sőt fel se tűnik neki, hogy sós. A gyermeknek éreznie kell, hogy van fölötte egy akarat, amelynek engedelmeskednie kell. Kicsi korában nagyon könnyen tanulja ezt meg és nekünk későbbre is lényegesen könnyíti a nevelést. De eltekintve az erkölcsi haszontól, nem kell attól félnetek, hogy a gyermeknek árt, ha egy pár órán át

A kis gyermek helyes hordozása. Gerince egyenesen áll, a karon szilárdan ül.

éhezik. Sokkal kisebb baj ez általában, mint a túltáplálás.

Ha sír a csecsemő, ne vegyétek rögtön föl, hanem először kutassátok ki a sírás okát és ezen az alapon igyekezzetek segíteni a bajon. Ha vizes, tegyétek tisztába, ha fázik, takarjátok be, ha igen melegen van bepolyázva, akkor bontsátok föl a száraz pólját és engedjétek kissé rugdalozni, de ha unalmából vagy haragból sír, ami könnyen fölismerhető, akkor hagyjátok sírni, mert ha ilyenkor csak *egyszer* felveszitek, akkor a gyermek mindig ehhez a kipróbált módszerhez foglalkozik. De ha látja, hogy sírása nem vezet a kívánt célhoz, akkor csakhamar elhallgat. Nem is tudjátok, milyen okos egy ilyen kicsi gyermek, ha nála csak ösztön is ez és még nem öntudatos a gondolkodás.

A gyermek rosszul ül, gerince fokozatosan elnyomódik.

A csecsemőnek jó és hasznos az unalom, mert agyveleje még fejletlen, idegrendszere még gyenge és azért minél több nyugalomra van szüksége. Nem kell őt mulattatni, szórakoztatni; mindez megakadályozza egészséges fejlődését és ő jobban is mulat kezecskéivel és lábacskaival, mint akármilyen játékkal. Az első hónapokban ne legyen más foglalkozása, mint alvás és szopás. 7—8. hónapban kezdhetjük a gyermeket tisztaságra szoktatni, ami rendszeresen az első év végéig

sikerül is. Intő szavainkat ugyan nem fogja megérteni, de a komoly hangot föltétlenül megérti.

Azonban, mint mindenben, a nevelésben is ártalmas a túlzás. Mindenekelőtt ne akarjatok csodagyermeket nevelni. A gyermek maga adja meg lelki fejlődésének a mértéket és az anyának többlet követelnie nem szabad. Aki igazán, okos szeretettel szereti gyermekét, annak nincs kínosabb látvány, mint egy agyonnevelt, majommódra dresszirozott kicsi gyermek. Ne kinozzátok olyan kérdésekkel: „hogyan szereted anyádat, kit szeretsz jobban anyukádat, vagy apukádat, milyen nagy a baba, hol a kis mamuska“ stb. Mindig arra is kell gondolnotok, hogy a kicsi gyermeknek minden benyomása új és ennélfogva igen hamar kifarad. Minden anyának meg kell tanulnia értelmesen megfigyelni gyermekét. Ha például észreveszi, hogy a gyermek összerázkodik, ha valaki hirtelen odalép ágyához, nem járna el helyesen, ha nem engedne senkit a bölcső közelébe, mert ezáltal a kicsi gyermek még féltékeny lenne. Hanem úgy kell felállítani az ágyacskáját, „hogy a csecsemő“ már messziről mindenkit láthasson, aki belép a szobába. Így a gyenge idegrendszer is megerősödik és rászoktatjuk a gyermeket az idegen ember látására. Az egészséges csecsemő nem ismeri a tulajdonképeni félelmet; nyugodtan alszik sőtét szobában. A félelmet csak ti nevelték belé kedves anyák, mikor kezditek ijesztani ilyenekkel: jön a mumus, jön a kéményseprő és elvisz“ vagy pedig éppen azzal az oktalannal és később igen súlyos következményekkel járó kijelentéssel: „viszlek a doktorbácsihoz, ha nem leszel jó.“ Onnan származik azután az igen gyakori jelenség, hogy a kicsi gyermek, aki alaptermészeténél fogva mindenkire mosolyog, mindenkire barátságos, ordítani kezd, ha csak hallja ezt a szót: doktorbácsi.

Még egy szó a szopókáról. Hányszor hallottam ezt a kijelentést máskülönbben egész értelmes anyaktól: „szopóka nélkül megbetegedne a gyermek“ vagy „szopóka nélkül gyermeket nevelni nem lehet.“ Mindkét állítás téves. Vajjon nevelés ez vagy csak kényelmes csitítás? Ugy-e ti is azt gondoljátok, hogy ez csak az utolsó? Ha a szopókát teljesen tisztán lehetne tartani, akkor nem esne annyira kifogás alá, — bár az állandó szopási mozgás sem jó a gyermeknek — de mint nevelői eszköz igazán nem szerepelhet, legföljebb mint nyugtató szer. Azonban tisztán tartani a szopókát nem igen lehet. Számtalanszor leesik a poros földre; akkor az anya fölveszi, rendesen reá fúj egy kicsit és azt hiszi, hogy most minden rendben van, vagy letörli saját bacillusokkal tele, régen használatban lévő zsebkendőjével és nyugodtan vissza dugja a csecsemő szájába. Legjobb tehát a gyermeket rá sem szoktatni a szopókára, mert ha nem ismeri, nem is hiányzik neki. De ha már az anyai szivetek nem engedi meg, hogy a csecsemőt megfosszátok ettől a szükségesnek

vélt rossz szokástól, akkor legalább tartsátok a szopókát nagyon tisztán és ha leesik, vigyétek egy pillanatig a vízvezeték vagy kut viz alá, mert a folyó víz legjobban mossa le a port és a bacillusokat. Még mindig jobb az aránylag tisztán tartott szopóka, mint ha a gyermek szopja meg az ujját. Először az ujj sohasem tökéletesen tiszta, különösen akkor, amikor a gyermek már kezd járni, másodsor tovább tartja meg ezen csunya szokást, mert az ujj mindig kéznél van, úgy, hogy nem ritkán lehet látni 4—5 éves gyermeket, aki még javában szopja az ujját. Harmadszor pedig az állandóan szopított ujj idővel formátlan lesz. A legveszedelmesebb azonban a cukros, mákos vagy már éppen a pálinkás szopóka. Ezek az angyalcsinálók gyilkos eszközei, de az anya tiszta szeretetének nem szabad azokat alkalmaznia. A cukros szopóka hasgörcsöket és súlyos bélhurutokat válthat ki, a mákos vagy pálinkás szopóka pedig teljesen megakadályozza a gyermek szellemi fejlődését, tönkre teszi egészségét és sokszor lassu halállal az életét is.

A következő cikkemben majd elmondom: miben áll a helyes *csecsemőápolás*. Ez éppen olyan fontos, mint a *nevelés*, sőt nélkülözhetetlen. A gyermek már kezdettől fogva testből és lélekből áll; mindkettőt fejleszteni kell. A test a lélek edénye. Tehát vigyázni kell erre az edényre, erősíteni, hogy a benne fejlődő magasabb életerők alkalmas védő és fejlesztő talajt találjanak benne.

baró Hacke Károlyné
a budapesti Fehér Kereszt Gyermekkörház
volt főnöknője.

GAZDASÁGI ÉS TÁRSZÖVETKEZETI SZERVEZÉSEK

Ki akar sánga dinnyét termesztetni?

*Eljárás a vetésnél. — A hajtások visszamet-
szése. — A napsugár fölfogása. — Hogyan védekez-
zünk a ragya ellen? — A dinnye érése. — Milyen
magot szedjünk?*

Az előző számban közölt tanácsainkat a követ-
kezőkkel egészítjük ki:

Ha vetőmagvaink jóságában kételkedünk, avagy a vetést követőleg hűvös időjárás következne be, úgy ajánlatos 6—8 nap múlva a vetést megismételni, mert különben igen sok dinnye fészek üresen marad, ami tetemes kárt jelentene. Szép napos meleg időjárás mellett azonban a magvak csakhamar kikelnek, 2—2 szép nagy husos sziklevelet fejlesztenek, amikor a tányérokat kis kapával vagy hegyes fűcskával megpor-

hanyitjuk és két legszebb növényt meghagyva a többi kihuzgáljuk. A gyomirtást és nagy kapával való talajlazítást még 2—3-szor a természetesi időszak alatt megismételjük és ha a növény már indákkal rendelkezik, hogy azokban a szél kárt ne tehessen fakampókkal a földhöz erősítjük. Ezen szélelteni óvintézkedés feleslegessé válik akkor, ha a sárgadinnye között kukoricát is természetünk.

Hosszas megfigyelések azt bizonyítják, hogy a sárgadinnyét hozó nővirágok a növény 3. indáján, a 10-től igen messze fejlődnek, ez a jelenség a termés kifejlődését és érését késlelteti, ennél fogva az érlelmes természetű a sárga dinnyét metszeni (herélni) szokták. Ez az eljárás abból áll, hogy mikor a növények a két első sziklevelen kívül 4—5 rendes levelet fejlesztettek, a hajtásokat 2 rendes levélre éles késsel visszavágjuk. A megmaradt 2 levél hónaljából így 2 új hajtás fejlődik, amelyeket midőn 8—10 levelet fejlesztettek, ismét 5—6 levélre vissza vágunk. Ezekből az indákból fejlődnek azután azok a hajtások, amelyek sok nővirágot és termést hoznak. Egy-egy növényen nagyon elegendő, ha 2—5 kifejldőt, egészséges termést kapunk s így mihelyt a diónagyságu termések megvannak, azokat az indákat, amelyeken termés nincs, vagy fölösleges számban van: szintén eltávolítjuk és a terméssel bíró indákat is a termés felett 4—5 levélre visszavágjuk. Ezzel az eljárással elérjük azt, hogy dinnyéink korábban érnek és az egy tövön meghagyott 2—4 termés szépre fog fejlődni, zamatosabb lesz, mert a gyökerek által felszívott tápanyag mind a termésnek fejlesztésére fordítatik, nem vonja el tőlük a sok felesleges inda. Az érés sieltetését elősegítjük az által is, hogy az alma nagyságra fejlődött termések alá cserép zsindelyt teszünk, mert azok a napsugarait a dinnyére visszasugarazzák és a nappal magukba gyűjtött meleget éjjel is a dinnye fejlődésére és megérlelésére juttatják. A további gondozás (ismételten) abból áll, hogy a talajt állandóan gyommentesen, kapálással lazán tartjuk és a hosszas, nagy szárazság esetén a töveket öntözzük úgy, hogy a víz az indákat, leveleket lehetőleg ne érje.

A dinnyével való foglalatosságunkon kívül is ne kerülje el figyelmünket folyton vizsgálni, hogy nem lép-e fel a leveleken betegség, hogy a szükséges óvintézkedéseket idejében megtehessek. A sárgadinnyének ugyanis egy igen gyakori, nagyon veszedelmes betegsége az ugynevezett *ragya* betegség. A ragya rozsa vörös foltok alakjában először a leveleket, azután az indaszárazakat és végül a terméseket is megtámadja és oly gyorsan terjed, hogy ha idejében nem vesszük észre, egy pár nap múlva már az egész termésünk veszélyben forog. Ilyenkor 1%-s rézgálic oldattal megpermetezzük a növény minden részét, hogy a baj tovább terjedését meggátoljuk. Igen sokan — na-

gyon helyesen — nem is várják be a betegség megjelenését, hanem a második metszés után megkezdik a permetezést, melyet 10—12 napi időközökben egészen a dinnye éréséig többször megismételnek.

A sárgadinnye érése a szerint, hogy mikor vettük, hogyan gondoztuk, milyen volt az időjárás, korai vagy késői fajtát természetünk-e: már július hó végén, augusztus hónapokban bekövetkezik. A szedésre érett dinnyéket megismerhetjük, ha azoknak színe sárgulni kezd, kellemes illatuk van, a szár leválásra megvan repedve és ha a köldök (a virág helyén) felőli rész kis nyomásnak enged. A szedést lehetőleg az estéli vagy a kora reggeli órákban végezzük. A leszedett terméseket hűvös helyen egy-két napig tartjuk, ahol kellemes illatukat, jóízüket jobban kifejleszhetik s csak azután tesszük asztalunkra vagy visszük a piacra. A sokáig indán hagyott gyümölcsök meg-
hasadnak, megkásásodnak s így értéküket nagyon veszítik. A szállításnál vigyázzunk, hogy a dinnyék úgy legyenek csomagolva, hogy azok bármily messzire is szállítsanak, sértetlenül érkezzenek meg.

Magvakat mindig a legkorábban érett, szabályosan fejlődött, legjobb ízű gyümölcsökből szedjük. A kiszedett magvakat megmossuk és napon megszáritva raktározzuk el, megjelölve, hogy melyik évben termettek azok.

Amint láthatjuk, a sárgadinnye termesztése sok utánnajarást, tudást, lelkiismeretességet, pontosságot stb. kíván; de ne sajnáljuk tőle, mert a gyümölcs finomsága, jövedelmezősége minden fáradságunkat többszörösen meg fogja hálálni.

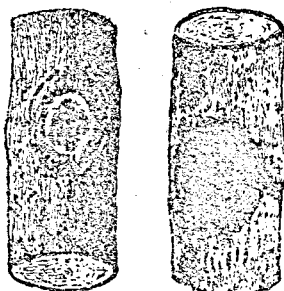
P. Nagy Sándor.

Mikor, hogyan és mivel irtsuk a vértetűt?

A vértetű irtása büntetés terhe alatt kötelező. Sajnos ezen rendelet figyelmen kívül való hagyása és gyümölcsöseinknek a háboru okozta elhanyagolása következtében, ma nincs már vértetűtől mentes vidék. Az ország almafaállománya veszedelemben van, ha a kártékony rovar további szaporulását meg nem akadályozzuk.

A vértetű-irtás legalkalmasabb ideje az őszi lombhullástól, március végéig tart, míg a vértetűfolt nem pelyhedzik és amíg a lombjavesztette fán jól látható irtása végett az almafán levő minden sebet, származzék ez metszésből, törésből, zuzásból, rovar- vagy nyulrágásból, éles késsel úgy vágjuk ki, hogy a széle sima legyen azután bekenjük sűrűn folyó *Almola* kátránnyal nemcsak az egész sebet, hanem úgy, hogy még egy ujnyira körös-körül is takarja azt. (Lásd az ábrát).

Nyitott seb,

kátrányozott
seb.

E célra nem használható a kereskedelmi kátrány, hacsak előbb a benne levő káros, könnyű olajokat és phenolokat el nem távolítjuk. Ezen káros anyagoktól mentes a Hann és Társa cég (Kolozsvár, Deák F.-u 11.) által forgalomba hozott, hidegen folyó és jól kenhető *Almola vértetű-kátrány*. Az igen híg kátrány nem jó, mert beivódik a fába és árt neki. A sebet úgy fedje a sűrű kátrány, hogy az alája került vértetű elpusztuljon és helyére más le ne telepedjen.

Az almafákon sohasem szabad nyitva hagyni a metszés, vagy más okból eredő sebeket. A rosz metszés folytán megmaradó ágcsomókat pedig rendszeresen töben fűrészszel kell levágni, a sebet késsel simára metszeni és vértetű kátránnyal bevonni.

Ha ezen eljárás ellenére későbbben, nyáron még akadna vértetű, akkor azt a sebekben szintén a vértetű-kátránnyal pótlólag irjuk. Vékonyabb ágakon és gyökereken a vértetves helyeket 10%-os „Enda-Chionin“-nal (10 kg. Enda Chionin 100 liter vízre), beecseteljük. Általában megjegyezhető, hogy a vértetű irtásának egyedüli módszere a szorgalmas és kitartó fentvázolt kátrányozás.

A magyar bor értékesítése. A bortermelés Magyarországon is nehéz válságokkal küzd. A kormány legutóbb tárgyalásokat folytatott a csehekkel a borkivitel érdekében, ezek a tárgyalások azonban nem vezettek eredményre. Sikertült azonban a svájci kormánnyal folytatott tárgyalás, amely módot nyújt arra, hogy a magyar termelők havonta, januárra visszamenőleg 50 vagon bort Svájcba kivigyenek. A kivitel lehetőségére nagyot emelkedtek a borárak.

Kivitel ügyek. A kereskedelmi miniszter a passzuly és egyéb lőszelékfélék kivitelét megengedte. Ezeket az élelmi cikkeket a hatóságok nem rekvirálhatják. Nagy állatkivitelre lehet számítani június hónapjától kezdve. A kivitel megkezdését Bécsből és Próból egyformán szorgalmazzák. Bécs havonta 3 ezer darab marhát akar Erdélyből kiszállítani s azonkívül rengeteg számú sertést. A nagy keresletre való tekintettel — némely hírek szerint — már április végén megindul a szállítás. A miniszteriumban új tervezetet dolgoznak ki a szállítás föltételére nézve.

Olvassa a

„Magyar Nép“-et.

Heti piac.

Tájékoztató árak.

A Magyar Nép külön tudósítottól.

	Kolozsvár	Máramaros-sziget	Torda	Dicsőszentmárton
Buza mmként — — —	460—	L 520—	L 400—	L 420—
Rozs „ — — —	390—	„ 430—	„ 380—	„ —
Kukurica „ — — —	430—	„ 450—	„ 360—	„ 360—
Zab „ — — —	400—	„ 410—	„ 400—	„ —
Arpa „ — — —	400—	„ 440—	„ 400—	„ —

Nyersbőr:

	Székelyudvarhely	Segesvár	Torda
Ökörbőr kgr.-ként	32— Leu	32—34— Leu	28— Leu
Tehénbőr „	32— „	32—34— „	25— „
Borjubőr „	—	—	28— „
Lóbor drb.-ként	100—150— „	100—400— „	—
Báranybőr fekete drb.-ként	—	120—140— „	60—80— „
fehér „	—	60—80— „	70— „
Kecskebőr „	—	80—100— „	—
Gidóbőr „	—	—	30—50— „

Szarvasmarha:

Dicsőszentmárton. Jármasökor páronként élősúly kg-ként I. oszt. 16—18 leu, II. oszt. 14—16 leu. Fejős tehén darabonként I. oszt. 8—10,000, II. oszt. 6—8000 leu. Vágni való tehén élősúly kgr-ként I. oszt. 12—14, II. oszt. 10—12 leu. Szopó borju darabonként I. oszt. 800—1000, II. oszt. 6—700 leu. Fejős juh párja I. oszt. 1200, II. oszt. 1000 leu. Fekete bárany I. oszt. 400—450, II. oszt. 360 leu. Kecske I. oszt. 500—600, II. o. 400—500 leu.

Ló:

	Nagyvárad	Torda
Kisgazdának való		
igásló páronként	I. o. 11—13.000	20—30.000 leu
	II. o. 8—9.000	15—20.000 leu
Hintós ló páronként	I. o. 22—25.000	30—40.000 leu
	II. o. 14—18.000	25—30.000 leu

Sertés:

Torda. Tariani való 3—6 hónapos drb.-ként 1200—1500, 6—12 hónapos 1500—2000 leu. Kővér sertés élősúlya kg-ként I. oszt. 36, II. oszt. 30 leu. Nehéz kővér sertés I. oszt. 34—35, II. oszt. 32—34 leu. Zsir kilója 70, olvasztani való szalona 50, sózott 60 leu.

Baromfi (darabonként).

Torda. Sovány liba I. oszt. 200, II. oszt. 160—180 leu. Kővér liba I. oszt. 400, II. oszt. 360. Csirke I. oszt. 25, II. oszt. 20 leu. Tyuk I. oszt. 60—100, II. oszt. 40—60 leu. Kacsza sovány I. oszt. 100, II. oszt. 80. Kővér I. oszt. 250, II. oszt. 180.

Tejtermékek:

	Torda	Dicsőszentmárton
Tej literenként	6— leu	3 50 leu
Tejfel „	30— leu	20— leu
Teavaj kgr-ként	80—100— leu	85— leu
Tenénürő kgr-ként	12—16 leu	15— leu
Sovány tehénsajt kgr.	24— leu	— leu
Juhsajt kgr-ként	30—32 leu	28— leu
Juhvaj kgr-ként	100— leu	— leu

A romániai kézműipar helyzete.

Általános a panasz az iparosok között a megélhetés nehézségére. De ez nem is csoda, mikor az anyagárak, a munkabérek, no meg a közteherviselés folyton növekedvén, a termelvények értéke folyton drágul és ennek alapján a közönség a kézműipari tökéletes, szép és jobb termékek vásárlásától visszariad.

Vegyük csak szemügyre a borbély iparosok helyzetét, kik egy évvel ezelőtt adósság nélkül még feleennyiért dolgoztak. Akkor lakbérük még egy ötödrésze volt, villanyért feleannyit fizettek mint ma, adójuk huszadrésze volt csak a jelenleginek. A mesterséghez szükséges eszközöknek és felszereléseknek, a szappannak, a fehérneműeknek, az elkopott és feltétlenül megújításra szorult szerszámoknak és berendezéseknek árai pedig nem száz, hanem sokszor négy-hatszáz % al is emelkedtek. Ez pedig nem áll jövedelmük növekedésével arányban.

A luxus-célokot szolgáló női szabó iparra ugyanaz áll, mint a fentire, csak ehhez még az jön, hogy a közönség a ruhakelmének méterénél 6-800 leuval többet nem sajnál adni, de a munkabérnél a tavalyi árakat is sokallja.

A cipész iparos sorsa sem jobb a többinél. Az anyag ára és a munkabérek emelkedése itt sem áll arányban a kész termékek áremelkedésével. Mi következik ebből? Az, hogy itt is a cipész iparos húzza a rövidebbet, mert forgalmat csak úgy tud elérni, ha a múltban ötlet biztosító polgári haszon jó részéről lemond, jóllehet most saját maga és családjának megélhetése és ellátása az általános drágulás folytán jóval többbe kerül, mint a múltban.

Az építőiparban, akármilyen idetartozó iparost is veszünk, 98%-ban munkanélkül, kereset nélkül élnek. Itt a helyzet a nagyszámu és nagyértékű anyagok ára miatt ismét olyan, hogy a munkabérből kell minden elengedhető engedményt megtenni, csak hogy foglalkozáshoz jussanak. Vállalkozásukkal ma egyedül azt a célt szolgálják, hogy az építési és tatarozási kedvet ébren tartják, esetleg egy keveset fokozzák, hogy az egyszer csak elkövetkező építési mozgalomban, mint ismeretesebb emberek szerepelhessenek és munkához jussanak.

Ha a háborús évek felemelték és némileg gazdagították is a kézműves ipart, a jelenlegi úgynevezett békeidő megöli, kipusztítja. S mindennek oka a nagyfokú pénzhány. Állítólag nincs pénze a vevőnek vagy megrendelőnek, de az bizonyos, hogy nincs pénze az iparosnak, ki, ha mégis megrendeléshez jut, csak köl-

csön vett pénzből tudja a nyers anyagát megvenni és munkabérét kifizetni. Hogy pedig az ilyen kölcsön mibe kerül, arról jobb nem beszélni, még kevésbé arról, hogy honnan kapja a kölcsönét.

Szomorú ipari viszonyainknak felidézésében más ok, a pénz vásárló erejének ingadozása; ez pedig már állami hiba. Az állam nem gondoskodik ugyanis a bizalom megalapozásáról. Vagy hol lehet bizalom oly intézmény iránt, amely tartozásait évszámra gyűlni hagyja, holott iparosaitól az adót és köztartozásokat tűzön-vízen keresztül behajítja, sőt azt fokozza is. Ne keressük máshol a baj okát, mint ott, ahol van. A kórházaknak, a katonaságnak, a gyermekmenhelynek stb. szállított élelmiszerekért, gyógyszerekért és más munkaszolgáltatmányokért fél-, sőt egész éven át nem fizettek és milliókkal tartoznak most is, ez pedig egy fontos oka a pénzhányagnak.

Ezek ellensúlyozására pedig nincs más mód, mint állami intézkedésekkel elejét venni a kézművesipar teljes bukásának és letűnésének. Nyujtsa az állam segítséget a kézművesipar talpraállításához megrendelések adásával és főként azok pontos kifizetésével, nyujtsa kedvezményi adó engedményekkel és nagyobb pénzbeli, anyagi, gép- és szerszámsegélyekkel. Létesítsen egészséges ipartörvényt. A betegsegélyző törvényt pedig, mely minden állami adózásnál magasabb és nagyobb összegre rug, módosítsa olyképpen, hogy kevesebb áldozattal nagyobb és sikeresebb támogatást tudjon nyújtani ne csak a munkásságnak, hanem az iparosságnak is. Ne csak mindég és mindent az állam várjon iparosaitól, hanem adjon is azoknak valamit, mert — nem új amit mondom, ha azt mondom, — hogy csak ott és az az állam lett naggyá, anyagilag erőssé és gazdaggá, hol az ipar boldogulása közintézményekkel, törvényekkel támogatva virágzott, fejlődött és boldogult. Ne irigyeljék az iparost és termelő munkás boldogulását, hanem segítsük azt elő ahhoz, még áldozatok árán is, mert ennek jótéteményei mindennemű gazdasági kultur- és jóléti intézményre is ki fognak áradni.

Nagyvárad.

Dévald László.
Ipartestületi titkár.

Iparosok kitelepítése a város területéről.

Csak az előző számunkban írtunk arról az eshetőségről, hogy az egészségügyi törvény egyes iparágak nyugalmát vagy éppen létérdekét veszélyezteti. És íme, már is adhatunk ide vágó szomorú példáról hírt. A tordai tímárok kaptak azóta a városi orvosi hivataltól arra nézve utasítást, hogy tímár-műhelyüket nyolc napon belül helyezték ki a városon kívül, attól legalább egy kilométerre. Igaz ugyan, hogy a rendelkezés ilyen szigorú formában onnan keletkezett, mert a főorvosi hivatal a törvényt tévesen értelmezte, de az

mégis csekély vigasztalás, hogy a tordai illmárok csak egyelőre maradnak helyükön és 1924 július 1-éig ki kell hogy költözzenek.

Munkatársunk a kolozsvári iparkamaránál utána nézett az ügy állásának és onnan azt a fölvilágosítást kapta, hogy itt egy olyan regáti törvénynek a kiterjesztéséről van szó, mely a regátra eddig is érvényben volt és helyes volt, Erdélyre azonban sok veszedelmet jelent. A regátra jó volt, mert ott az ipar csak most van keletkezőben és így helyes, hogy a közegészségre akármily kevésbé káros ipar a teleptülési helyektől, a falutól és a várostól távolabb fészkelje be magát. Erdélyre azonban káros a törvény, mert itt az ipar az egészségügyi törvények előtt régen betelepedett az emberek közé és itt a műhelyek széttrombolása és kitelepítése súlyosabb kárt jelentene az államra, mint akár az agrártörvény. Itt az állam megint egy balkezes fogással akar elintézni egy országos érdekű dolgot. A dolgok nyitját nem itt kell megfogni. — Káros valamely iparág az egészségre? — kérdezzük — Akkor az elsősorban is az illető ipart űző személyre káros. Tessék hát az illető iparost olyan egészségügyi intézkedések betartására rábírni, hogy iparága ne legyen saját magára káros és akkor egyszerre elmúlik a kár a környékre nézve is.

Az Iparkamara felfogása az, hogy az iparos jelenlegi helyén, ha-oda iparhatósági engedéllyel telepedett meg, továbbra is maradhat, ha bizonyos egészségügyi rendszabályokat betart.

Melyek ezek a rendszabályok és egyáltalán melyek a törvény által veszélyeztetett iparágak, arra a jövő számunkban még vissza térünk.

A kamara egyelőre minden iparost arra kér, hogy bárki is kapott kitelepülési rendeletet, az védelemért azonnal forduljon a területén működő iparkamarához.

A szatmári iparosság ünnepe. Szatmári tudósítónk meglehangu sorokban írja le az oda való iparosság emlékezetes ünnepségét, mely az Általános Ipartestület kebelében játszódott le. A szatmáriak ipartestületük fennállásának tizedik évfordulóját és azzal kapcsolatban az Otthon felépitésének és 1918-ban történt visszaváltásának emlékéül ünnepelték ápr. 15-én. Az ünneplőkre mély benyomást tett a szatmári iparosság kulturális erejének, gazdasági fejlettségének és a vezetőség előkelő gondolkodásának, tapintatos eljárásának kiválósága. Az iparosság az ünnepségen tanujelét adta annak, hogy nemcsak a derekas műhelymunka által biztosítja Szatmár fölvirágozását, hanem összetartásával és áldozatkészségével a közjóért is tud lelkesedni. Az ünneplés középpontjában Tankóczy Gyula az Otthon megteremtője és Bölönyi László az Ipartestület elnöke állottak.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár 1923. április 24. —

1 dollár	= 215.—	leu
1 francia frank	= 14.10	.
1 svájci frank	= 40.50	.
1 font sterling	= 995.—	.
1 lira	= 10.20	.
1 cseh korona	= 6.20	.
1 dinár	= 2.15	.
100 német márka	= 1.10	.
100 magyar korona	= 4.—	.

MULATTATÓ

Munkások.

Jó ember, ki a föld rögét töröd,
Avagy műhelyben formálsz érceket:
Ne hidd egy percig sem azt, hogy talán
Kisebb vagy mint a többi emberek.

Az Isten is a munkát nézi csak
S nem azt, hogy a munkádhhoz mivel látsz.
Az eszköz mindig csak eszköz marad;
Mindegy ha toll, ha ásó, kalapács.

Igaz, hogy az ember így egymagán
Olyan mint nagy gépen parányi rész,
De sok ezer parányi lemezből —
S csavarból áll a nagy mű: az egész.

Senki sem kisebb hát a többinél;
A kenyérért mind küzdünk, fáradunk,
Egy nagy műhely a világ, mi pedig
Egyformán küzdő munkások vagyunk.

Hary Márton.

Ki a különb legény?

— Elbeszélés. —

Marci és Ferkó amint egy szép tavaszi reggel két egymást keresztező utcából kifelé igyekeztek, a szakon épen egymásba botlottak. Mind kettőjüknek és és fejsze volt a vállán: mezei munkára siettek.

A véletlen találkozásnak egyik sem örült túlságosan, mert hát tudni kell, hogy a két legény állatdóan torzalkodott és vetélkedett az elsőségért. A falut elhagyva, a zöldelő tarlóknak vágtak, így rövidebb volt az utjuk. Nem nagyon zavarták egymást a beszéddel, mindkettő olyasmint gondolkozott, a nem beszéddel szokás elintézni. Veszedelmes dolgok is két ilyen elsőségért versengő legénynek csak a kettőben ügyelegni a határban, különösen ha egy sem szükölködik jófogású szerszámokban.

Íó messze a falutól, hol a reggei barátság

már el-elkapkodta előlük a friss szellő, Marci egyszer csak megáll és csipősen odaszól Ferkónak.

— No Ferkó! Ha már a falu első legényének tartod magad, meg tudod-e legalább mozdítani ezt a követ?

— Megmozdítani? Azért le se hajlok. Meddig guritsam el? — vágott vissza Ferkó s fitymálva tekintett az előtte levő idomtalan nagy kőre.

— Hát ha épen annyira ágaskodik benned a virtus, hengeresd el addig nil — mutatott Marci egy kőkénybokorra.

Ferkó letette a szerszámokat, minden erejéből rántott egyet a kővön. A kő épen csak megmozdult.

— Tyűh a keservé! Egyéb se kell, minthogy kifogjon rajtam ez a rongyos kő — gondolta magában Ferkó, azzal kalapját megigazítva, újra neki fogott a kőnek. Nagy kinlódás és még több nyögés után sikertült is a követ megfordítani. De pihent is utána egyet. Sok szuszogás és nyögés közben közeledett is a kő a cél felé s mikor végre nagysokára befordult a kőkénybokorba, nagyot fujva megszólalt diadalmasan.

— Na, ugye megtettem. De most már te mutasd meg, mit tudsz!

Marci természetesen nem térhetett ki a kihívás elől. Lemérték az előbbivel egyforma távolságot s most már Marci rugaszkodott neki. Hanem bizony a kő töle se félt jobban, ő is szuszogott, nyögött, izzadt egész hónapra való, míg kész lett vele.

— Itt van nil! ha akarod látni — lihegte oda Ferkónak — sőt azt hiszem, hamarabb megtettem, mint te.

— Hamarabb?! Azt már ritkábban — vágott rögtön vissza Ferkó.

— Hamarabb hát! Hiszen te meddig piszmogtál, míg csak meg is tudtad mozdítani.

— No, no! hamarabb? Csak lassan a szóval, hiszen azt is kipróbálhatjuk — indítványozta Ferkó.

Kimérték 30 lépést, megnézték órájukat, avval Ferkó újra nekivetélkedett a munkának. Hanem most mintha még jobban odaragadt volna a kő a földhöz. Alig volt még félutnál, máris ugy szédült, zugott a Ferkó feje a nagy erőlködésben, hogy azon sem csodálkozott volna, ha rögtön meg is ütötte volna a guta. Ki is volt ugy merülve, mikor ugy másfél óra múlva célhoz ért, hogy egy legyet sem tudott volna agyonütni.

Mostmár Marci következett. Neki is súlyosabbnak lestezt most a kő, mint az előbb volt, de nem szólt, csak toltá, emelte nagy kinnal a buta követ, hogy a szeme is düledt bele. Akárhogy is hajította azonban a virtus, neki is pontosan másfél órájába került, míg a kiméret helyre be tudott cipekedni.

Az erőpróba tehát nem döntötte el, hogy ki lát a különb legény. Annyi haszna azonban mégis volt, hogy közben a két legény valahogy mégis összemegledett; nem néztek már egymásra olyan vasvilla szemekkel, sőt egymás mellé ültek ebédelni a kőre, mert elkondult már a déli harangszó. Falatozás utáni pihenés közben a szó valahogy a kőre terelődött.

— Na, disznó nehéz is volt — jegyezte meg Marci — nem gördítném még egy araszra a fél faluért sem.

— Én még az egészért sem — duplázott rá Ferkó. Már pedig azt ti ingyen is visszagurítjátok oda, ahol volt — hangzott hátuk mögül a szó.

Marci és Ferkó hirtelen hátranéztek, hogy ki az a vakmerő, aki nekik ilyesmit még csak mondani is

mer. Az pedig János bácsi, a csósz volt, aki észrevétlen a hátuk mögé lopódzott a közeli vackorfa mögül, honnan már reggel óta nézte, hogy mit akarhatnak ezek azzal az irtalmatlan nagy kővel.

— Hát aztán mért gurítanánk vissza? — kérdezte megülődve Ferkó. — Annak a kőnek mindegy, akár itt, akár ott nyomja a földet.

— Annak persze hogy mindegy, — felelte János bácsi — de nem mindegy ám nekem, ki a határ ép-ségéért felelős vagyok. Már pedig az is a határ ép-ségéhez tartozik, hogy, ha azt a követ a bíró uram a a földje végébe odatette határjelzőnek, hát az ott is legyen.

— Nohát abból pedig nem eszik kend — ripakodott vissza Marci, kinek a kőgurításból egész életére elég volt.

— Jól van no! Én nem akarok veletek veszekedni — szólott csendesen a csósz — csak ugy szépen mondtam, amit mondtam s ha nem fogadtok szót, megyek s bejelentem a határrongálást.

János bácsi fenyegetését a két legény ugyancsak fontolóra vette. Több rendbeli legénykedésükből és virtuskodásaikból kifolyólag ugyanis már sok volt a rováson, sőt az érdemes előjáróság utóbb komolyan megintette őket, hogy legközelebbi panasz esetén kurtán elbánnak velük. Az előjáróság pedig olyan nyakas emberekből áll, kik szavukat állják. Mindent össze-veve, tanácsosabbnak látták a már a falu felé induló csószot visszahívni.

— Na jól van na, János bácsi, — duzzogta nagy epésen Ferkó — visszagurítjuk, nehogy ellopják a bíró uram földjét. Azzal mindjárt is neki láttak azzal a tudattal, hogy bár fáradtak, de így kettesben gyorsan elég tételeik a határ ép-ségének. Csak most vették azonban észre, hogy nagy baj van: a követ most felfelé kell gurítani. Akárhogy is neki gyürkőztek, sehogy sem tudtak haladni. Mikor egy jó óra kinlódás után eltörték az emelésben a fejsze és ásonyeleket is, odaszól Marci János bácsinak, ki nagy érdeklődéssel piszkálgatóit oldalvást egy hangyabolyt.

— Kend is segíthetne már egy kicsit!

— Jól van, segíték, de aztán ti is segítetek ám az uj kútagast felállítani a ménes itatónál. Épen ilyen két markos legényre volna szükségem — alkudozott János bácsi.

Jó, jó, megyünk, csak ezzel legyünk készen, — fanyalgott ki a szó Ferkóból, kinek a nagy emelésben már ugy fájt a dereka, hogy tisztességesen kiagyenesedni se tudott.

Hármasban aztán hamarosan visszagurították bíró uram követ a helyére. A kőszállítás után az ágas felállítás a két legény szívesen elengedte volna, de hát az adott szót még félholtan is be kell tartani. Csak az ut jó félórát tartott, míg az itatóhelyre értek, hol újból kezdődött a huzás, tolás emelés, nyögés, izzadás, szuszogás és tartott naplementig.

Késő este, halálra fáradva, rogyadozó inakkal vonszolták magukat hazafelé, vállukon a tört szerszámokkal. Most sem nagyon zavarták egymást a beszéd-del. Most is olyasmit forgott a fejükben, amit nem akartak kimondani. De végre Marci mégis csak kibökte.

— Na Ferkó! Reggeltől estig rogyásig dolgoztunk ingyen! Eddig azon túlekedtünk, hogy ki a különb legény közöttünk, mostantól fogva azt kérdezhajjuk, ki a nagyobb számár?... *Balogh Ernő.*

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Érdeklődőknek. A tulajdonunkat képező szindarabokat használati díj nélkül kölcsönözzük ki a hozzánk folyamodóknak. Arra kérjük érdekelteket, hogy a kiadott szindarabokat lehetőleg sürgősen szíveskedjenek visszajuttatni, hogy szerény készletünkkel másoknak is rendelkezésére állhassunk. — **Többeknek.** Az oroszországi hadifoglyok ügyében hozzánk intézett megkeresésekre értesítjük érdekelteket, hogy a rigai m. kir. követségnél a megfelelő lépéseket megtettük. Az eredményről annakidején értesítés megy. — **G. F., Lupény.** Köszönjük a két új előfizetőt. — **B. L., Sepsinagyarós.** A küldött 44 Leuból 16 Leu a múlt és 28 Leu a folyó évre szól. — **D. I., Búza.** A 44 Leut megkaptuk. Előfizetés folyó év végéig rendben van. — **Özv. P. J., Arad.** A folyó évi 1—7. számok teljesen elfogytak. — **Sz. M., Ika-falva.** A küldött 132 Leut megfelelőleg elszámoltuk. Köszönet fáradozásáért. — **P. I., Tatrang.** Előfizetés folyó év végéig rendben. Naptár ment. — **K. Zs., Kraszna.** Előfizetés a küldött 22 Leu beszámításával 1922 dec. 31. lejárt. — **K. M., Szászváros.** A küldött 25 Leuból 6 Leu a múlt és 18 Leu a folyó évi előfizetésre szól. — **F. Z., Szováta.** A visszaküldött 40 naptárt megkaptuk. Hálás köszönet sok irányu jó indulatáért. — **K. Gy., Domokos.** Küldött 44 Leuból 6 Leut a múlt és 38 Leut a folyó évre számoltunk el. — **Sch. F., Piski.** A 22 Leut megkaptuk. — **Sz. L., Csikszentdomokos.** Lapunk jan. 15 től jár címére. A jelzett 22 Leut nem kaptuk meg, kérjük az összeg reklamálását. — **Ifj. Sz. L., Ombód.** Előfizetés dec. 31-ig rendben. Kérjük a hiányzó lapok számának közlését, azok elküldése céljából. — **Ifj. T. J., Nagymoha.** Lapját rendszeresen küldjük. — **T. M., Felsődetrehem.** Lapok rendszeresen mennek. Naptárakat küldtünk. — **J. L., Oláhdellő.** Három darab naptárt febr. 9-én megküldöttünk. — **V. S., Nagyajta.** A küldött 45 Leut megkaptuk. Naptár márc. 7-én elment. — **K. I., Bágyon.** M. S. és Sz. G. részére lapok rendszeresen mennek. Naptárakat küldtünk. — **D. A., Pankota.** A küldött 44 leut megkaptuk. Előfizetés 1924 ápr. 1-én jár le. Naptár ment. — **S. J., Máramarossziget.** Előfizetése jan. 1 től kezdődik. — **K. Gy., Sepsiszentgyörgy.** Az angyalosi előfizetőknek a lapot rendszeresen küldjük. Naptárak is mentek. — **Ifj. T. J., Nyárádszentlászló.** Idei 1. számú lapunk teljesen elfogyott. — **L. J., Ádámos.** Kérjük annak közlését, hogy négy darab áraban a 48 Leut címünkre megküldötte-e? — **Érdeklődők.** A „Hölgy válasz” kifejezés teljesen rossz szó-összetétel. Sem ez, sem a „Hölgyválaszt” nem fejezi ki a megfelelő fogalmat, amelynek jelzésére még a legjobb kifejezés: „Hölgyek választanak”. — **D. I. Gyergyóremete.** 1. Iparigazolványt kivétel nélkül mindenki köteles váltani. 2. Kereset és forgalmi adót szintén kötelesek fizetni. 3. Első erdélyi ált. biztosító társaság, Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei (Főtér) 7. Szerkesztőségünk szívesen közvetíti a biztosítást.

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.

Konfirmációi emléklap

megrendelhető a
MINERVA R.-T.-nál

Cluj—Kolozsvár, Str. Reg. Mária 1. szám.

Egy darab ára 2.50 Leu.

NITROGEN
R.-T.
DICSŐSZENTMÁRTON

A legjobb tavaszi trágya a **MÉSZNITROGÉN.**

ÁLLANDÓ LERAKATOK:

Sváb Gazdasági Egyesület Temesvár,

Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület

Nagyszeben, Medgyes, Segesvár, Brassó.

Hann és Társa Kolozsvár.

Deutsch Andor Arad

ifj. Klein Lázár Nagyvárad

Olvassa a „Pásztortűz”-et.

Gazdasági gépek és eszközök.

Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Mű-

szaki Kereskedelmi r. t.-nél

Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária

(volt Deák Ferencz-utca) 11.

Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

